

Lus 2 - 5,6 km

7 COTTHEM / Cotthem is een pittoresk gehucht bestaande uit een twintigtal huizen, waaronder enkele nog uit de 18de eeuw stammen. Cotthem wordt aanzien als de poort tot de Vlaamse Ardennen vanwege zijn groen karakter.

8 ROMEINSE HIERBAAN - KRUIS VELDWEI / De Romeinse Heirbaan maakte 2000 jaar geleden deel uit van een uitgebreid netwerk van Romeinse wegen. De weg liep van Boulogne-sur-Mer over Velzeke via Oombergen, Sint-Lievens-Houtem, Borsbeke, Burst en verder naar Assen en zo naar Tongeren. Tot in de achttiende eeuw was dit de hoofdweg Aalst - Oudenaarde. Volgens de overlevering is Wellington met zijn leger over de Heirweg naar Waterloo getrokken om er Napoleon te verslaan. De Romeinse Heirbaan is deels verhard, deels een aardeweg en biedt prachtige vergezichten over glooiende landschappen. Het "kruis" op de hoek van de driesprong, nu grondgebied Herzele (Hillegem) is nog een van de vroegere grenskruisen, die ook gebruikt werden als oriëntatiepunt gedurende besneeuwde winterdagen. Deze kruisen werden aangedaan tijdens de "Kruisdagen", wanneer de priester de velden ging wijden.

9 WINDMOLEN OOMBERGEN / Deze stenen windmolen dateert uit 1408. Hij kende begin de twintigste eeuw nog een korte bloeiperiode, maar werd in 1948 ontmanteld. De molen staat op 75 meter boven de zeespiegel, het hoogste punt van Oombergen.

10 HOEVE 'WATERKASTEEL' / Het kasteel van de heerlijkheid van Oombergen werd in de zestiende eeuw verwoest door brand. Nadien werd er een kasteelhoeve opgetrokken. De ingang van de huidige hoeve bevindt zich op de plaats van de driebogige brug en de burchtpoort. Wat vandaag nog een herkenbaar deel uitmaakt van dit gewezen kasteel is de (vervallen) kasteelkapel.

11 LANSIER / De Lansier was een gekende herberg in Oombergen, opgericht voor 1900 door de familie Potter. In 1910 werd de herberg overgenomen door de familie Hinderdael die deze uitbaatte tot in 1963. Het uithangbord bevindt zich nog steeds boven de ingangdeur van het huidige woonhuis.

12 CACHEPUTTEN / Links en rechts van de weg zien we toegesproeiende putten als laatste aanduiding van de steen- en zandgroeven, waar destijds onze beroemde Balegemse of Houtemse witte zandsteen ontgonnen werd. Die verlaten steengroeven deden tevens dienst als schuiloord voor o.a. dienstweigeraars, die de geschiedenis ingingen onder de ongebruikelijke en pittoreske naam van 'cacheputters'. Dit betekent letterlijk 'cachés dans les puits', verborgen in putten.

13 Mariagrot - De Slote / De grot werd op initiatief van de Oombergse Pastoor Robert van Wilder gebouwd in 1954 ter ere van Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen. De plannen werden getekend door de Hillegemse rotsbouwmeester Aloïs Van Wijnendaele.

Het gerestaureerde huis rechts tegenover de Mariagrot wordt door iedereen 'de Slote' genoemd. Het is een hofstede die dateert uit 1770, die tijdens de Franse overheersing nog dienst gedaan zou hebben als "cachot". De woning werd in Lodewijk XVe stijl gebouwd met een voorliefde voor het verticaal lijnenspel van steekboogramen (segmentboog) en uitspringende licht-geprofileerde omlijstingen.

De Slote is vooral interessant als getuige van de opkomst van de Franse architectuur vanaf het einde van de zeventiende eeuw.

HOUTEM JAARMARKT OP 11 EN 12 NOVEMBER

Houtem Jaarmarkt vindt zijn oorsprong in de middeleeuwen met de verering van de Heilige Livinus als motief. Initieel was de zomerbedevaart en -jaarmarkt groter dan de winterjaarmarkt, maar in de loop van de geschiedenis is de bedevaart op 12 november (de vermoedelijke sterfdatum van Livinus) veel belangrijker geworden. De Sint-Lievensprocessie van Gent naar Sint-Lievens-Houtem was een initiatief van de Sint-Baafsabdij, waarbij in het zog van de bedevaarders op weg naar het graf van Livinus ook kooplui meetrokken en samenkwamen in het dorp. Er werden vee, koopwaar en textiel verhandeld, maar ook gedronken en gefeest. Het vee kon grazen op het grote grasplein (huidige marktplein) waar een drinkplaats was voorzien. Of de Heilige Livinus echt heeft bestaan of niet is

onbelangrijk. Feit is dat de Sint-Baafsabdij de vermeende Ierse Bisschop opvoerde als kerstenaar van de regio en na zijn dood een bedevaart organiseerde om de heilige relikwieën te bezoeken.

De Sint-Lievensprocessie en de daaruit ontsproten Houtem Jaarmarkt kunnen worden beschouwd als een model voor de middeleeuwse processies en jaarmarkten. Vanaf de zeventiende eeuw evolueerde het overwegend bedevaartsgebeuren meer en meer naar een echte jaarmarkt met een belangrijke vee- en paardenmarkt en een volksfeest. De winterjaarmarkt kende periodes van wisselend succes.

Houtem Jaarmarkt kan worden beschouwd als de laatste grote jaarmarkt van Vlaanderen met religieuze en middeleeuwse tradities, inclusief het afsluiten van de koop met 'handjesklap'. De laatste vijftig jaar kan er in Sint-Lievens-Houtem worden gesproken van een heropleving van de traditie met jaarlijks ongeveer 50.000 bezoekers.

De gemeente nodigt elk jaar een Europese regio uit om het internationaal karakter van Houtem Jaarmarkt te garanderen. In 2010 werd Houtem Jaarmarkt door Unesco erkend als immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid.

www.houtemjaarmarkt.be

Natuurwandeling Cotthem - 11 km

Lus 1 - 5,7 km

1 KERK VAN SINT-LIEVENS-HOUTEM / De Sint-Michaëlkerk (of Sint-Michielskerk) werd gebouwd in de tweede helft van de twaalfde eeuw. Van het oorspronkelijke Romaanse kerkgebouw rest enkel nog het imposante koorgedeelte, samen met twee boven elkaar gelegen zijkapellen. Het Romaanse schip werd in de zestiende eeuw grotendeels verwoest tijdens de Beeldenstorm. Het huidige schip werd pas in de achttiende eeuw opgetrokken in classicistische stijl.

De onderste zijkapel, ook wel het beenderkapelleke genoemd, werd medio vijftiende eeuw omgevormd tot crypte van de Heilige Livinus. Via een authentiek Romaans koorflankeertorentje met spiltrap wordt de bovenkapel bereikt. Een dergelijke etagekapel is uniek in Vlaanderen. In 1942 werd de Sint-Michaëlkerk erkend als beschermd monument. In 2002 werden de crypte, de koorgevel en de zuidelijke zijkapellen prachtig gerestaureerd.

In de noordelijke toegang van het koor staat het vijftiende eeuwse stenen praalgraf van de Heilige Livinus. De kerk telt 3 klokken: de Sint-Michaël (patroon van de kerk), de Sint-Lievens (patroon van de parochie) en een kleine klok.

2 LIVINUSKRUIS / Het feodale Livinuskruis of Sint-Lievenskruis of zandstenen Marktkruis in het midden van het marktplein, in laat-gotische stijl, zou in 1256 opgericht zijn. Het is een zeldzaam voorbeeld van een rechtsarcheologisch monument. Marktkruisen werden in de middeleeuwen opgericht als uitwendig teken van de heerlijke macht van een abdij, met name de Sint-Baafsabdij. Vanaf dit kruis werd het reglement voor de jaarmarkten afgeroepen.

3 SINT-LIEVENSKAPEL (Livinuskapel) / De eerste schriftelijke vermelding van de Livinuskapel gaat terug tot het jaar 1500. Ze werd toen beschreven als 'de kercke van sente lievens houtem up sente lievens coutre'. In zijn huidige vorm dateert de kapel uit 1640. In 1702 werd de kapel verder uitgebreid. Ze werd als monument beschermd in 1994. Naast de kapel bevindt zich de Livinusbron, in 1472 al vermeld als de 'sente lievens borne'. De legende verhaalt dat de heilige martelaar Livinus op deze plaats zijn staf in de grond plaatste. Er ontsprong een bron die nooit meer droog kwam te staan. Het water van de bron zou een genezende kracht bezitten.

4 TRAMBAAN / Vroeger arriveerde op de markt een stoomtram. Zulke trambanen - in feite 'buurtspoorwegen' - zijn voor het grootste deel een typisch voorbeeld van opgang en neergang van een technologische toepassing. Ze vervoerden zowel goederen als passagiers en kenden in de jaren 1930 wellicht een hoogtepunt.

De tram stond in Houtem in de eerste plaats ten dienste van de textielindustrie. Zo had de tramlijn Gent-Herzele-Geraardsbergen in de Edgard Tinelstraat een aftakking naar de fabriek (nu gemeentelijke site, met cultuur-, sportcentrum en bibliotheek). Deze lijn diende enerzijds om de kolen en de grondstoffen aan te voeren en anderzijds om de afgewerkte producten weg te voeren. De tramlijn liep met een wijde boog door de fabriekspoort om te eindigen in de magazijnen, nu de ingang van de bibliotheek.

5 WATERTOREN / De watertoren werd gebouwd in 1972. De voet van de toren staat op 82,5 m boven de zeespiegel, één van de hoogste punten van de streek. De watertoren bracht de oplossing voor de te lage druk op de waterleidingen.

6 COTTHEMBOS / Het landschap in en rond Cotthem bestaat uit grotere bosgebieden afgewisseld met open akkergebieden. De steile hellingen van de vallei van de Cotthembeek zijn vandaag nog altijd bepalend voor het landschap in dit gebied. Oud kaartmateriaal zoals de Ferrariskaart toont aan dat dit gebied tijdens de laatste eeuwen weinig grote veranderingen ondergaan heeft. Op de hellingen kunnen ook heel wat bronnen worden waargenomen. De holle wegen die soms meters diep in het landschap ingesneden zijn, wijzen er op dat sommige veldwegen al zeer lang in gebruik zijn. Naast hun historische waarde bieden ze een heel divers microklimaat aan een aantal specifieke planten- en diersoorten.

Het bos- en natuurgebied Cotthembos is erkend als Europees Natura 2000-gebied, met name Habitatrichtlijngebied. Het Cotthembos en omgeving behoren tot de 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen'. Cotthembos maakt ook deel uit van het Vlaams Ecologisch Netwerk en is beschermd als ankerplaats. Het bosbestand is sterk gevarieerd. Naast prachtige percelen met hoogstammige eik, beuk en kastanje zijn er ook verschillende populieraanplantingen. Her en der vinden we eeuwenoude hakhoutstoven van es, hazelaar, esdoorn of zwarte els.

✂ Voor lus 2, ga naar links en volg verder de pijltjes. Wenst u de wandeling te beperken tot lus 1, ga dan naar rechts.

Natuurwandeling Cotthem - 11 km

Deze natuurwandeling van ruim 11 km loopt over 5,6 km verharde wegen, 1 km steenslagwegen en 4,7 km onverharde wegen. Draag aangepast schoeisel. Grote delen van de wandeling zijn autovrij. Hier en daar zijn enkele gevaarlijke oversteekplaatsen. Deze wandeling is niet toegankelijk voor buggy's of rolstoelen.

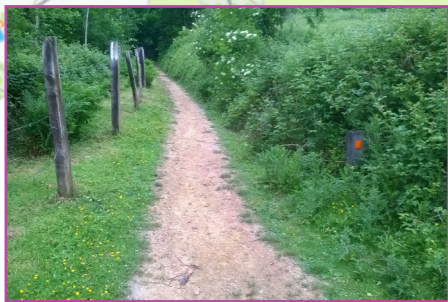
Startplaats van de wandeling is de markt te Sint-Lievens-Houtem. Er is parkeergelegenheid op het plein zelf. Rondom het marktplein zijn er verschillende horecazaken.

De wandelpaden zijn in wijzerzin bewegwijzerd met dit symbool:

LUS 1 - 5,7 km

LUS 2 - 5,6 km

- LEGENDE**
- kerk
 - parkeergelegenheid
 - gevaarlijke oversteekplaats
 - speeltuin
 - kruis
 - kapel
 - splitsing lussen

Uitgiftedatum: juni 2015
VU: Gemeente Sint-Lievens-Houtem
Voor meer info, melden problemen, extra exemplaren: www.Sint-Lievens-Houtem.be
Kijk ook eens op www.vlm.be voor info over de ruilverkaveling Sint-Lievens-Houtem

Wij danken u alvast om op de wandelpaden te blijven, geen afval achter te laten, geen schade aan te richten aan de aanplantingen, landbouwgewassen en eigendommen van omwonenden. Geniet ervan!